

DICTAMEN JURÍDIC

EXPEDIENT 0041/12

Emès a l'interès del Sr. R.G. President del Patronat de la Fundació Privada Martí Armengol

Data : març 2012

Consulta formulada:

El Sr. R.G. està interessat en obtenir un dictamen sobre quines serien les condicions que s'haurien de donar per tal de que la Sra. Brugués pogués instar el compliment judicial de l'obligació de cancel·lació de la penyora constituïda per aquesta davant del banc.

En concret voldria saber :

- i) Possibilitat de que la Sra. Brugués pugui exigir a la Fundació l'alliberament de la pignoració.
- ii) Quines són les condicions necessàries per a aquesta exigència
- iii) Possibilitat d'al·legació per a la defensa de l'existència de dificultats econòmiques similars a les concurrents en el moment de constitució de l'obligació

Raonaments jurídics :

Prèviament a analitzar la situació entre la Sra. Brugués i la Fundació , cal fer esment de la relació entre la Sra. Brugués i el Banc. La penyora en tant que dret real té com a causes d'extinció la pèrdua del bé ,la consolidació , la renúncia del titular i el que s'hagi establert en el títol constitutiu (art 532-1 CCCat). En el cas present no ens trobem davant de cap dels 3 primers motius d'extinció esmentats i caldria veure les estipulacions del títol constitutiu.

D'altra banda l'art 1871 CC estableix que el deutor no pot demanar la restitució de la penyora contra la voluntat del creditor mentre no pagui el deute i els interessos amb les despeses corresponents.

Així les coses no sembla viable l'extinció de la penyora sense que comportés la pèrdua de l'aval bancari.

- i) Respecte a la possibilitat de que la Sra. Brugués pugui interposar una acció de compliment in natura i eventualment una acció d'indemnització per danys i perjudicis per tal de restablir la situació anterior a l'incompliment i reparar les conseqüències perjudicials que l'incompliment causa en el creditor, caldrà que existeixi incompliment i que aquest sigui imputable al deutor que suposaria culpa contractual de l'art 1101 CC.

L'acció de danys tal i com assenyala l'art 1106 CC comprèn el valor de la prestació no efectuada, les despeses ocasionades al creditor (dany emergent) i també el guany deixat d'obtenir (lucre cessant). Sense perjudici de poder reclamar també danys morals.

Cal tenir en consideració que ens trobem davant d'una obligació condicional i que la condició suspensiva sense que es produeixi l'event condicional suposa la no exigibilitat del compliment de l'obligació . STS 30/06/1980 (RJ 1980/2419).

La condicionalitat ha de ser provada per qui la pretengui sostenir ja que l'obligació es presumeix pura . STS 21/04/1987 (RJ 1987/2720)

En les obligacions condicionals tal i com assenyala l'art 1114 CC l'adquisició del dret depèn de l'aconteixement que constitueix la condició i així l'obligació està subordinada a la realització d'un event incert.

Mentre ens trobem en fase de pendència no existeix encara el dret sinó només una expectativa d'aquest. STS 30/11/1987 (RJ 1987/8708)

Si l'incompliment es produeix sense la voluntat del deutor comportarà l'extinció del vincle obligacional . En canvi si l' incompliment és per causa imputable al deutor , el creditor podrà exigir-ne el compliment judicial i demanar el rescabament per danys i perjudicis.

ii) Cal analitzar l'obligació d'alliberar la Sra. Brugués per veure si aquest és degut a la mera voluntat del deutor (en quin cas caldria analitzar la concurrència de dol o culpa per veure'n els efectes) o si pel contrari l' incompliment es produeix per tractar-se d'un cas fortuït o força major.

Cas de tractar-se d'incompliment per culpa (manca de cura suficient en disposar els medis suficients per a millorar la situació econòmic financer de la Fundació) o dol (inclou producció de dany injust amb voluntat conscient) es podria exigir el compliment judicial a la Fundació.

El deutor haurà de provar l'existència de l'obligació i la manca de compliment i el deutor haurà de provar per a quedar eximit de responsabilitat que l' incompliment no és per culpa seva (art 1183 CC)

iii) Les al·legacions de la Fundació respecte a la concurrència de dificultats econòmiques similars a les que es donaven en el moment de contraure l'obligació , caldrà valorar que existeixi un accident no imputable al deutor que li impedeixi el compliment per causa fortuïta o força major (art 1105 CC).

Per a que la Fundació pugui basar la seva defensa en l'existència d'un obstacle invencible produït per un succés estrany a la seva esfera d'actuació (força major) o com un impediment insuperable en vista de les circumstàncies concretes (cas fortuït) caldrà que es donin les circumstàncies adients.

La jurisprudència assenyala que és un cas fortuït aquell que no s'hagi pogut preveure o que encara que es pogués preveure fos inevitable . STS 4 abril 2000 (RJ 2000 /2506)

L'art 1183 CC presumeix iuris tantum la culpa del deutor, tractant-se d'una obligació de fer , llevat que existeixi cas fortuït o força major. La jurisprudència exigeix per a aplicar aquesta excepció de responsabilitat que el fet sigui no culpós i aliè a la voluntat del deutor i per tant impossible de preveure o inevitable. STS 30/11/1994 (RJ 1994 / 8639)

Conclusions:

Ens trobem davant d'una obligació condicional ja que el seu compliment depèn d'un succés incert (que la Fundació compti amb liquidesa suficient) .

Ens trobem encara en conditio pendet i per tant el creditor només disposa d'una expectativa de dret. La Sra. Brugués només passarà a gaudir d'un autèntic dret ,i poder exigir l'obligació com si fos pura ,en el període de conditio existit al qual encara no hem arribat per no complir-se la condició pactada. De manera que per a que la Sra. Brugués

pogués exigir la Fundació caldria que es complís la condició de que aquesta comptés amb liquidesa suficient per a alliberar-la de la pignoració i substituir aquesta per una altra garantia a càrrec de la Fundació.

En el cas de que ja es doni l'existència de condició caldrà analitzar la imputabilitat del deutor en funció de si l' incompliment es deriva de culpa o negligència per manca de la diligència deguda per a prestar el compliment o si pel contrari l' incompliment prové d'un esdeveniment imprevisible o inevitable, en quin cas no es pot imputar el deutor.

Així les coses, les condicions que es requereixen per a que la Sra. Brugués pugui reclamar judicialment contra la Fundació per incompliment de l'obligació d'alliberar-la de la pignoració tot substituint aquest per un altra garantia davant l'entitat bancària són la concurrència de liquidesa suficient per complir la condició i culpa o negligència per fonamentar la culpa de l' incompliment.

Al meu parer no es donen cap de les dues circumstàncies esmentades, la qual cosa impossibilitaria que l'acció contra la Fundació pogués prosperar.

Respecte a les possibles al·legacions en defensa de la Fundació , aquesta podria per tal de defensar-se esgrimir que la situació de crisi general actual impossibilita que la Fundació tingui liquidesa suficient per garantir alternativament i poder alliberar la Sra. Brugués ,i que aquesta situació és totalment aliena a la voluntat de la Fundació i es tracta d'un impediment insuperable en vista de les circumstàncies concretes esmentades i que es tracta d'un cas fortuït que impossibilita el compliment de l'obligació tal i com assenyala l'art 1182 CC.